

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14041889>

MAMLAKATIMIZDA XOTIN-QIZLARGA YARATILAYOTGAN SHART-SHAROITLAR VA QILINAYOTGAN ISLOHATLAR

Abralova Zabarjat Djurayevna

TDPU o'qituvchisi,

Jumayev Bekzodjon To'ra o'g'li

Toshkent davlat pedadogika universiteti,

Xorijiy til va adabiyoti yo'nalishi,

205A-guruh talabasi.

bekzodjumayev000@gmail.com

***Annotatsiya:** Bu tezisdagi bugungi kunda mamlakatimizda xotin-qizlarga qanday shart-sharoitlar yaratilayotganligi hamda ta'lim bo'yicha qanaqa imkoniyatlar va ularni qanday qilib qo'llab-quvvatlash maqsadida ta'lim sohasida olib borilayotgan keng ko'lamlil islohatlar va jamiyatimizda xotin-qizlarimizning har bir sohada tutib borayotgan o'rni haqida so'z yuritiladi.*

***Kalit so'zlar:** xotin-qizlar, farmonlar, imkoniyatlar, yetuk kadr, iqtidorli, davlat granti, qo'llab-quvvatlash.*

Mamlakatimizda xotin-qizlarga yaratilayotgan shart-sharoitlar va qilinayotgan islohatlar hozirda bizni o'rab turgan jamiyatimizda juda keng rivojlanyapti. Xotin-qizlar faqat uyda o'tirib bolasiga qarashi va uydagi xizmatlar uchun yaratilmagan deb o'ylayman. Ayollar erkaklardan farqli o'laroq oilasiga, ishiga vaqt ajratoladi. Ayollar mehribon ona, yaxshi turmush o'rtog' va eng yaxshi kadr deb hisoblayman nimaga chunki buni mening onam misolida ko'rishimiz mumkin onam maktabda o'qituvchi bo'lib ishlaydi, mehribon ona va yaxshi o'qituvchi lekin ish oiladan ustun emasligini ta'kidlaydi va o'zi ham amal qiladi. Bu bilan men nima demoqchiman xotin-

qizlargaham imkoniyatlar va shart-sharoitlar yaratilib berilsa mamlakatimiz rivojlanishi boshqa davlatlarga nisbatan sezilarli darajada har tomonlama o'sadi.

O'tmishimizga nazar solib qarajak buyuk ajdodlarimiz Zulfiya, To'maris, Nodirabegim, Uvaysiy kabi aql-idrokli, jasur, mard va qat'iyatli ayollar buyuk ishlarning boshida turgani kabi hozirgi kunda bizning o'zbek ayollarimiz ham har sohada o'z qirralarini ko'rsatib, hech kimdan kam emasligini ko'rsatgan holda o'z o'rniga ega bo'lib bormoqda. Mustaqillik yillaridan hozirgi kungacha xotin-qizlarga ta'lim sohasida juda ko'plab sohalarda shart-sharoitlar yaratilgan. Mamlakatimizda xotin-qizlarning ijtimoiy-siyosiy faolligini har bir sohada oshirish va ularni qo'llab-quvvatlashga doir juda ko'plab ishlar olib borilgan va olib borilmoqda. Xotin-qizlarimizning ta'lim va kasbiy ko'nikmalarini rivojlantirish, o'z ish o'rniga ega bo'lish, tadbirkorlikni qo'ldan kelgancha qo'llab-quvvatlash, iqtidorli yosh xotin-qizlarning qobiliyatini tog'ri shakllantirish maqsadida bugungi kunda har bir sohada o'z o'rnini topishi uchun yangi tizimlar ishga tushirilmoqda. Buni biz ta'lim tizimida xotin-qizlarga berilayotgan imkoniyat misolida ko'rishimiz mumkin. Har bir rivojlangan davlatda bilamizki rivojlanishning asosiy rollaridan birini ta'lim tizimi bajarayotgani kabi bizning davlatimizda ham ta'lim tizimi bajarilishi ko'zda tutulimoqda. Prezidentimiz ta'lim sohasida juda ko'plab farmonlar imzolamoqda. Jamiyatda ayollar rolini oshirish ehtiyojmand oilalar qizlari uchun "Ijtimoiy tift" asosida xotin-qizlarni oliy ta'lim bilan qamrab olish darajasini kengaytirish maqsadida alohida davlat granti o'rinlari ikki barobarga oshirilmoqda. O'tgan bir necha yillar mobaynida xotin-qizlar uchun alohida davlat grantlari ajratilgan edi. Joriy yilda esa xotin-qizlar uchun qabul kvotasini 25% ga oshirish rejalashtirilmoqda. Ta'lim sohasi bo'yicha Prezidentimiz xotin-qizlarga ta'lim kreditini foizsiz miqdorda olishi haqida farmon imzoladi.

¹O'tgan 2021-2022 o'quv yili uchun xotin-qizlarga ajratilgan 4% li davlat granti uchun respublika bo'yicha jami 940 ta joy ajratildi. Ajratilgan joylar viloyatlar va Toshkent shahri hamda Qoraqalpog'iston respublikasi bo'yicha taqsimlab chiqildi. Shuningdek kam ta'minlangan oiladan chiqqan xotin-qizlar, to'liqsiz oilada

¹tarbiyalanayotgan, ya'ni ota yoki onasi vafot etgan xoti-qizlar, 14 yoshgacha bo'lgan ikki va undan ortiq farzandlarni tarbiyalayotgan, boshqa qarindoshlaridan alohida yashayotgan yolg'iz ayolarning qizlari, shaxsiy uy-joyiga ega bo'lmagan, ijarada yashayotgan oilalar, ota-onalaridan biri yoki har ikkisi ishsiz bo'lgan va ish qidiruvchi shaxs sifatida aholi bandligiga ko'maklashish markazlarida hisobotida turganlar, nogironligi bo'lgan farzandi bor oilalardan chiqqan xotin-qizlar, oliy ma'lumotli xotin-qizlar bilan qamrab olish darajasi respublikaning o'rtacha ko'rsatkichlaridan ikki yoki undan ortiq past bo'lgan tumanlari, shunindak, olis va borish qiyin bo'lgan hududlarda yashovchi oilalardagi qiz farzandlari (ularni o'z hududida 3 yil ishlab berish sharti bilan) qabul qilish haqida prezidentimizning alohida qarorlari qabul qilingani ham biz uchun quvonarli hisoblanadi". Xo'sh nimaga buncha islohatlar olib borilmoqda va ayollarga shart-sharoitlar yaratilib berilyabdi chunki, oliy ta'limni olishni xohlovchi opa-singilarimiz talab qilganligi va boshqa xotin-qizlarni ta'lim tadbirkorlik va boshqa sohalarda birlashishga chaqirishi va Mustaqil O'zbekistonimizda rivojlanishlarni ko'paytirish yo'lida hammamiz birlashishimiz kerak deb hisoblashlaridir. Hozirgi paytda O'zbekistonda xotin- qizlar orasida ish olib borishning yangidan-yangi shakllari yuzaga kelmoqda. Bu esa o'z navbatida, davlatimiz jahon tajribasidan foydalangan holda o'zining bor imkoniyatlaridan kelib chiqqan holda, xotin-qizlar orasida tadbirkorlikni rivojlantirish ayniqsa, ayollar o'rtasida tikuvchilikni, bichuvchilikni, qandolatchilikni, to'quvchilikni bundan-da rivojlantirish bo'yicha ko'plab amaliy ishlar ishga tushirilmoqda. O'zbekistonda hozirgi paytda xotin-qizlarning asosiy qismi o'qimishli, tabiatdan faol va har bir jabhada yetukdirlar. ² “ Shu o'rinda Buyuk Britaniyaning sobiq bosh vaziri, taniqli davlat arbobi Margaret Teacherning “Agar siz biron-bir narsa aytilishini xohlasangiz - erkakga topshiring, ammo biron-bir narsa amalga oshirilishini xohlasangiz ayolga topshiring” degan oqilona fikrini yodga olish

¹ T.Narbayeva O'zbekistonda xotin-qizlarni ijtimoiy himoya qilishning innovatsion modeli Toshkent 2020-yil.

joiz”. Albatta, bu so‘zlarni yari¹m hazil, yarim chin qabul qilishimiz mumkin. Lekin O‘zbekiston ayollari ham jamiyatimiz siyosiy hayotida o‘zlarining hissalarini qo‘shishga qodir ekanliklarini inkor etmasligimiz kerak. Mamlakatimizda o‘zaro tenglikni ya’ni gender tengligini ta’minlash jamiyat rivojlanishini ta’minlab berayotganini ko‘rib turibmiz. ³“ Mamlakatimiz O‘zbekiston Respublikasining bosh qomusi bo‘lgan Konstitutsiyamizda ham keltirilib o‘tilgan. “Xotin-qizlar va erkaklar teng huquqlidir”. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi 58-moddasi bunga misol bo‘lishi mumkin”.²

Xotin-qizlarimizni oiladagi haq-huquqlarini va jamiyatda qanday qilib o‘z o‘rnini egallashi va za’monaviy kasblarga bir munchasini sanab o‘taman IT sohasida, grafik dizayner, sotuv menejeri, digital marketing va boshqa kasblarga qiziqtirib jamiyatimiz uchun kerakli shaxs va yetuk kadr yetishib chiqishi uchun yoshligidan to‘g‘ri yo‘nalishlar va ko‘rsatmalar berish kerak deb o‘ylayman.

Bobo kalonlarimiz bejiz aytishmagan hamma narsa oiladan boshlanadi deb chunki eng birinchi oilada tinch-totuvlik, axillik va bir-birini hurmat qilsa albatta kelajakda jamiyatda o‘z o‘rnini topadigan va davlatimiz uchun kerakli shaxs bo‘lib yetishadi.

Xulosa qilib aytadigan bo‘lsam, xotin-qizlarning ijtimoiy-siyosiy faolligini oshirish mamlakatimizda amalga oshiralayotgan islohotlarning muhim omili hisoblanadi. Chunki ayol – oila ustuni va jamiyatimiz ko‘rki. Oilalarimiz tinch va farovon bo‘lsa, jamiyatimiz, davlatimiz ham mustahkam oilalarimiz negiziga qurilgan davlat bo‘ladi. Prezidentimiz tomonidan yaratilyotgan keng ko‘lamli islohatlar va shart-sharoitlardan xotin-qizlarimiz o‘zini tadbirkorchilikda, ta’lim va kasbiy bilimlarini oshirishda ozgina bolsa ham asqotadi va bu shart-sharoitlardan unumli va samarali foydalanib kelajakda yetuk kadr bo‘lib chiqishishiga ishonaman.

¹ M. Tetcher “Ta’lim va uning inson hayotidagi o‘rni”, 1998-yil 202-bet.

² O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi Toshkent 2023-yil.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

- I. T.Narbayeva O‘zbekistonda xotin-qizlarni ijtimoiy himoya qilishning innovatsion modeli Toshkent 2020-yil.
- II. M. Tetcher “Ta’lim va uning inson hayotidagi o‘rni”, 1998-yil 202-bet.
- III. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi Toshkent 2023-yil.
- IV. Ubaydullayev.R.A Mustaqil O‘zbekistonda ayol, oila va jamiyat Toshkent 2016-yil.